

10. Rehbock H. Bedeutungswandel [veränd. Neuaufl.]. *Metzler-Lexikon Sprache* / hrsg. von H. Glück. Berlin : Directmedia Publ., 2000. 1 CD-ROM. (Digitale Bibliothek ; 34).

11. Schlobinski P., Heinz H.-Ch. Jugendliche und «ihre» Sprache: Sprachregister, Jugendkulturen und Wertesysteme; empirische Studien. Opladen : Westdeutscher Verlag, 1998. 236 S.

12. Szenen im Überblick : Das Portal für Jugendszenen. URL : <http://www.jugendszenen.com> (дата звернення: 25.01. 2023).

13. Turtshyn M.M. Handreichung zum Problem der Abkürzung im modernen Deutsch. Iwano-Frankiwsk : Ей Пі Пі Україна, Лтд, 1997. 23 S.

УДК 81'37

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.26.2.18>

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПАРЕМІОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

THE LINGUISTIC AND CULTURAL ASPECT OF PAREMIOLOGY IN MODERN ENGLISH JOURNALISTIC DISCOURSE

Пролигіна О.Л.,

orcid.org/0000-0001-9754-6023

викладач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного університету «Житомирська політехніка»

У статті порушено питання особливостей трансформації англomовних паремій у сучасному публіцистичному дискурсі, проаналізовано підходи до визначення понять паремії, прислів'я, публіцистичного дискурсу, лінгвокультурної специфіки пареміології, модифікації англomовних паремій в публіцистичних текстах. Схарактеризовано процес оновлення пареміологічного фонду сучасної англійської мови з розвитком Інтернету та електронних видань, що виступають головними засобами трансляції інформації від представників ЗМІ до широкого загалу. Розглянуто способи модифікації комунікативних одиниць, що зобумовлені прагматичною метою автора впливати на читача шляхом транслявання креативних поглядів, підходів та думок.

В даній роботі паремії було розглянуто в призмі лінгвокультурного підходу, який зосереджується на вивченні представлених у мові концептів, як елементів національної лінгвокультури, у її взаємозв'язку з цінностями народу та його культурними особливостями.

Практичною метою визнається аналіз лексичного наповнення англійських паремій, їх стилістичних особливостей, способів утворення модифікованих паремій у рамках публіцистичного дискурсу. Було проаналізовано динаміку розвитку трансформованих паремій, що формують асоціативно-образну матрицю лінгвокультури англomовного соціуму.

В ході даного дослідження було виявлено, що одним із шляхів виникнення модифікованих паремій є взаємопроникнення комунікативних одиниць в межах дискурсів різних народів і є зразками міжкультурних прецедентних феноменів.

На основі проведеного аналізу досліджуваної проблеми є певні підстави стверджувати, що пареміологія віддзеркалює лінгвокультурне багатство англomовного соціуму завдяки змінам в суспільно-політичному, культурно-етичному житті народу та пристосуванню до нових потреб розвитку сучасного суспільства.

Ключові слова: пареміологія, паремії, прислів'я, лінгвокультурна специфіка, публіцистичний дискурс, модифіковані паремії.

The article raises the issue of the peculiarities of English-language proverbs transformation in modern journalistic discourse, analyzes the approaches to defining the concepts of proverbs, proverb, journalistic discourse, the linguistic and cultural specificity of paremiology, modification of English-language proverbs in journalistic texts. The process of updating the paremiological foundation of the modern English language with the development of the Internet and electronic publications, which are the main means of broadcasting information from media representatives to the general public, is characterized. Ways of modifying communicative units, which are determined by the pragmatic goal of the author to influence the reader by broadcasting creative views, approaches, and thoughts, are considered.

In this work, proverbs were considered through the prism of the linguistic and cultural approach, which focuses on the study of the concepts presented in the language as elements of the national linguistic culture, in its relationship with the values of the people and its cultural features.

The practical goal is the analysis of the lexical content of English proverbs, their stylistic features, and ways of forming modified proverbs within the journalistic discourse. The dynamics of transformed proverbs development, which forms the associative-figurative matrix of the linguistic culture of the English-speaking society, were analyzed.

In the course of this study, it was found that one of the ways of the emergence of modified paremias is the interpenetration of communicative units within the discourses of different nations which are examples of intercultural precedent phenomena.

Based on the analysis of the researched problem, there are certain grounds to claim that paremiology reflects the linguistic and cultural richness of the English-speaking society due to changes in the social-political, cultural-ethical life of the people and adaptation to the new needs of the modern society development.

Key words: paremiology, paremias, proverbs, linguistic and cultural specificity, journalistic discourse, modified paremias.

Постановка наукової проблеми. На сучасному етапі розвитку лінгвістики науковці приділяють особливу увагу дослідженню мовних явищ, що відображають національну культуру, ментальність, психологію окремого народу. Лінгвокультурний аспект пареміології розглядається як синтезоване поняття, що включає в себе ментальні, психологічні, соціальні, етнічні, історичні, культурні відомості про певний національний дискурс. У зв'язку з цим саме явище паремії представляє особливий інтерес та досліджується у рамках лінгвістики. Науковці розглядають прислів'я, приказки, крилаті вислови як фольклорний жанр так і як функціональні одиниці мови, що належать до розділу фразеології.

Пареміологія певної мови відображає лінгвокультурні особливості носіїв цієї мови та віддзеркалює національний світогляд та самобутність народу. Так і паремії є джерелом лінгвокультурної інформації. У цьому дослідженні вбачається за необхідне розглянути паремії, як комунікативні одиниці вищого порядку, в призмі лінгвокультурного аспекту, що відображають культуру, ментальність та психологію англійського народу у рамках публіцистичного дискурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробкою лінгвістичних концепцій з різноманітних дослідницьких сфер займалися багато науковців: концепцією дискурсу (Ф.С. Бацевич, О.С.Кубрякова, Л.Р. Безугла, А.П. Мартинюк, В.І. Карасик, А.М. Приходько, Л.С. Піхтовнікова, М. Стаббс, К. Серажим, П. Серіо, М. Фуко, Ю. Хабермас), загальнотеоретичними положеннями пареміології (Н. Барлі, М.Ф. Алефіренко, В.І. Даль, А. Дандіс, А. Крікманн, О.В. Кунін, В.М. Мокієнко, О.О. Потєбня, Г.Л. Пермьков, В.Н. Телія, В. Мідер, В.Х. Коллінз та інші), особливостями трансформації паремій англійської мови (А.А. Константинова, О.Л. Овсянко, Т.О. Анохіна, І.К. Кобякова та ін.). Сьогодні ведуться ґрунтовні дослідження специфіки англійського публіцистичного дискурсу загалом та вживання прислів'їв в публіцистичних текстах зокрема, багато робіт присвячено висвітленню явища трансформації комунікативних одиниць та розробці їхньої типології. Автори вивчають

лексичну наповненість, граматичну структуру, стилістичні особливості паремій тощо. Проте в них не знайшла віддзеркалення проблема дослідження модифікованих паремій та міжкультурних прецедентних феноменів як складової частини сучасного англійського дискурсу та визначення способів прояву лінгвокультурної специфіки через мову публіцистичного стилю.

Постановка завдання. Актуальність даного дослідження визначається зростаючим інтересом до пареміології, яка відображає лінгвокультурні особливості англійського публіцистичного дискурсу.

Об'єктом дослідження є паремії сучасного англійського дискурсу у рамках публіцистики. *Предметом* дослідження є лексична наповненість, стилістичні характеристики та модифікація прислів'їв у сучасному публіцистичному дискурсі. *Головною метою* даного дослідження є проаналізувати лексичне наповнення англійських прислів'їв, охарактеризувати стилістичні особливості паремій, розглянути їхню трансформацію, дослідити лінгвокультурну специфіку паремій у рамках публіцистичного дискурсу. *Наукова новизна* роботи полягає у тому, що було проаналізовано динаміку розвитку паремій у англійському публіцистичному дискурсі.

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані: метод суцільної вибірки паремій, що стали матеріалом дослідження; метод лінгвістичного опису та спостереження для систематизації матеріалу. Матеріалом дослідження є англійські паремії, взяті з видання *The Guardian*.

Виклад основного матеріалу. Зупинимося на визначенні основних понять, що розглядаються у рамках даного дослідження: публіцистичний дискурс, паремії, прислів'я, лінгвокультурна специфіка, модифікація паремій.

Коротко розглянемо поняття публіцистичний дискурс у сучасній лінгвістиці.

Дискурс у загальному сенсі являє собою текст у поєднанні з екстралінгвальними чинниками, або текст, включений у комунікативний та прагматичний контекст; текст, розглянутий в контексті подій; мовлення, розглянуте як цілеспрямований, соціальний акт, як компонент, що бере участь

у взаємодії людей і механізмах їх свідомості (когнітивних процесах) [7, с. 156]. Публіцистичний дискурс, в свою чергу, є одним із найуживаних типів дискурсу в сучасному світі. Він трактується як дистантна форма комунікації між представниками засобів масової інформації та масовою аудиторією, яка характеризується певним ідеологічним спрямуванням і може відповідати інтересам певних соціальних груп [11, с. 178].

Журналіст конструює певну мовну модель світу, що відображає поточну політико-ідеологічну і соціокультурну ситуацію. Публіцистичні твори характеризуються відкритістю світоглядних позицій та зосередженням на резонансних подіях, що забезпечує широту тематики. Тексти публіцистичного дискурсу визначаються креативністю, прецедентністю, мовною грою [8, с. 176].

Сучасному англomовному публіцистичному дискурсу притаманне широке використання розмовної лексики, вживання фразеологічних ідіом, метафор, національно маркованої лексики, а також різних видів паремій. Наявність цієї лексики додає публіцистичним текстам емоційності, експресивності, робить їх більш зрозумілими і близькими для читача, підкреслює ставлення автора до написаного, створює атмосферу невимовного спілкування, передає культурно специфічну інформацію [11, с. 179].

В даному дослідженні розглядаються саме паремії в публіцистичному дискурсі. Постає необхідність в уточненні цього терміну.

Паремії вивчаються пареміологією – філологічною дисципліною про будову та сутність народних висловлювань, які втілюють у собі афористичне, усталене, узагальнене та повчальне відтворення інформації про традиційні цінності та погляди, що базуються на життєвому досвіді народу в максимально стислій формі. Ці одиниці мови передають специфічну інформацію, позначають типові життєві та уявні ситуації чи відносини між тими чи іншими об'єктами. Паремії всіх народів світу передають одні й ті самі типові ситуації, мають подібний логічний зміст, розрізняючись лише образами (деталлями, реаліями), з яких передається логічний зміст [10, с. 424]. О.В. Дуденко надає своє трактування терміну паремія, розглядаючи його як рівнозначне стосовно поняття прислів'я та приказки [2, с. 11]. М.Ф. Алефіренко визначає паремію як афоризм народного походження, який характеризується лаконічністю форми і повчальним змістом [1, с. 97]. До основного переліку паремій відносяться прислів'я. Як відомо, прислів'я – це мовні одиниці, що утворилися історично. Вони

відображають світогляд носіїв мови, зберігають досвід буття народу та відображають стереотипи його поведінки. Прислів'я за своєю лаконічністю подібні до фразеологізмів, але являють собою мовні одиниці вищого порядку завдяки здатності висловлювати закінчену думку.

Серед українських учених дослідженню англійських паремій присвятила свою наукову працю О.В. Корень. Відповідно до концепції науковця, прислів'я утворюють особливу групу комунікативних одиниць (КО) у парадигмі текстів малих форм, які виражені простим чи складним реченням. На думку автора, прислів'я – це відкрита парадигматична група, в якій специфічно відображається мовна картина світу, а їх структурно-семантична модифікація зумовлена загальними законами розвитку мови [5, с. 17]. Група авторів в своїй науково-дослідницькій роботі стверджують, що прислів'я належать до текстів жорсткого типу, що функціонують у синтаксично-замкнутому вигляді. Для них характерний високий ступінь структурної цілісності, простота синтаксичної побудови та відсутність ускладнених лексико-граматичних засобів [3, с. 67]. Отже, проаналізувавши перераховані трактування, приходимо висновку в подальшому називати цю комунікативну одиницю паремією або прислів'ям в якості синоніма.

Паремії наділені етнічним колоритом і є відображенням етнокультурного обличчя народу, його менталітету та психології. В пареміях проявляється лінгвокультурна специфіка, що містить в собі ментальні, психологічні, соціальні, етнічні, історичні, культурні відомості про певний національний дискурс, зокрема асоціативно-образну інформацію носіїв мови.

В ході дослідження було виявлено необхідність вивчення функціонально-стилістичної інтерпретації трансформованих паремій. Проаналізований масив паремій показав, що прислів'я в англomовному публіцистичному дискурсі відзначаються вживанням їх фрагментів. На думку О.Л. Овсянко реконструкція пареміологічних одиниць у різних дискурсах вказує на перехід прислів'я з мови у мовлення [9, с. 138].

У сучасному англomовному публіцистичному дискурсі спостерігається повна чи часткова трансформація паремій, що зобумовлено прагненням авторів здійснити вплив на читача шляхом створення індивідуального авторського стилю для підвищення експресивності та емоційності висловлювань. Таким чином відбувається урізноманітнення та осучаснення мовного матеріалу публіцистичного дискурсу, підлаштування

до викликів сьогодення. У результаті авторської інтерпретації виникають нові трактування відомих паремій, їх новаторська обробка надає їм особливого емоційного забарвлення, виразності та смислової цінності. Динамічна нелінійна природа прислів'їв уможливорює їх уживання в різних контекстах, при цьому створюються нові конотації, які деталізуються й уточнюються [9, с. 252].

Науковець Р. А. Майтієва в своїй роботі наголошує, що трансформація прислів'їв шляхом заміни окремих компонентів супроводжується зміною денотативного та сигніфікативного аспектів значення, що приводить до інтенсифікації ознаки, вираженої цим прислів'ям, до внесення додаткових смислових відтінків у його семантику аж до набуття ним антонімічного значення [6, с. 102].

В ході даної розвідки було виявлено відсутність уживання самостійних канонізованих паремій в публіцистичних текстах, натомість намічається згортання, скорочення, трансформація різних типів, перехід класичних паремій в нові конструювання.

Розглянемо приклади з електронного видання *The Guardian*.

Цитата: *Trade unions and NGOs fear incineration of social and environmental protections in an ideological wildfire* (Профспілки та громадські організації побоюються, що соціальні та екологічні захисти згорять в ідеологічній пожежі) [13]. *An ideological wildfire* – це словосполучення бере початок з паремії *A spark can start a great fire*, що означає: навіть дуже маленька дія може почати великі справи. Тут автор публікації метафорично транслює прислів'я у протилежне за значенням, маючи на увазі, що всі починання громадських організацій будуть зведені нанівець. Модифікація прислів'я характеризується згортанням структури, запровадженням протиставлення.

Цитата: *The prime minister's pragmatic side might prompt him to postpone lighting the bonfire of red tape. But he dares not douse the dream* (Прагматична сторона прем'єр-міністра може спонукати його відкласти розпалювання вогнища тяганини. Але він не наважується погасити мрію) [13]. *He dares not douse the dream*. Автор статті вживає лише одне слово з паремії *Dream great dreams and make them come true* (Мрійте про великі мрії та втілюйте їх у життя) [15], але зміст сказаного очевидний. Наведений приклад є зразком ущільнення форма, аж до її повної трансформації зі збереженням смислу похідної паремії.

Цитата: *It sounds, then, as if any movement towards a Swiss-style deal during this parliament is a dead duck* (Отже, це звучить так, ніби будь-

який рух до угоди у швейцарському стилі під час цього парламенту є мертвою качкою) [13]. В Англійському словнику Коллінза знаходимо тлумачення вислову *a dead duck* – людина або річ, приречені на смерть, невдачу тощо, особливо через помилку або неправильне судження. Цей вираз є усиченою формою паремії *Never waste gunpowder on a dead duck* (Ніколи не витрачайте порох на дохлу качку) [16]. Автор статті вживає лише словосполучення з прислів'я, але значення вислову зрозуміле будь-якому читачеві. Вихідний текст прислів'я представлено тут ущільнено, максимально скорочено, зберігаючи за собою його фрактальну образність.

Цитата: *Famously, she was the first British prime minister to be outlasted by a lettuce* (Відомо, що вона була першим британським прем'єр-міністром, якого пережив лист салату) [14]. Існує паремія *After Easter, there are no more prayers and no more lettuce* сицилійського походження *Після Великодня нема ні молитви, ні салату*, що означає: *Всьому є свій час або Все колись закінчується* [12], набирає символічного значення і трансформується в *She was the first British prime minister to be outlasted by a lettuce* (Вона була першим британським прем'єр-міністром, якого пережив лист салату) [14]. Модифікація прислів'я визначається конкретизацією ситуації за рахунок повної трансформації похідної паремії.

Цитата: *An appetite for risk-taking emerges early. The authors recount sympathetically the well-trodden story of how an earlier extramarital affair with the married former Tory MP Mark Field nearly wrecked Truss's search for a parliamentary seat...* (Апетит до ризику з'являється рано. Автори із співчуттям переказують добре розкручену історію про те, як попередній позашлюбний зв'язок із колишнім одруженим членом парламенту від Торі Марком Філдом ледь не зруйнував пошуки Трасс на місце в парламенті...) [14]. Відома приказка *An appetite comes with eating*, що походить з французької та означає: *Starting an activity increases one's desire to continue it*, трансформується в *An appetite for risk-taking emerges early* (Апетит до ризику з'являється рано). Наведений приклад позначається розширенням структури приказки, доповненням її смисловою групою, зміною граматичної форми та лексичного наповнення, що є прикладом новоутворення, побудованого за традиційними паремічними моделям (псевдоприслів'я) [4, с. 134].

Висновки й перспективи дослідження. З розвитком інформаційних технологій публіцистичний дискурс набуває нового значення.

Завдяки поширенню електронної версії періодичних видань, інтерес читачів до споживання інформації такого типу надзвичайно зріс. Сучасний публіцистичний дискурс виступає головним засобом для трансляції інформації від різноманітних суспільних, політичних груп до якнайширшого кола читачів за посередництвом журналістів, кореспондентів, аналітиків, науковців різних галузей тощо. Публіцистичний дискурс є дистантною формою комунікації між зазначеними представниками засобів масової інформації та читацькою аудиторією, і здійснює неабиякий вплив на свого адресанта завдяки поширеному вживанню модифікованих паремій.

Проаналізувавши чисельні визначення понять паремія та прислів'я, було встановлено, що паремії це комунікативні одиниці вищого рангу, які належать до текстів малої форми, яким притаманні лаконізм, образність, тісне переплетення актуальної й концептуальної інформації, емність, розмовна спрямованість, застосування простих синтаксичних конструкцій тощо.

Паремії в більшій мірі, ніж будь-які інші одиниці структурного рівня мови, наділені етнокультурним колоритом. В пареміях проявляється національно-культурна специфіка, що містить в собі історичні, етнографічні, географічні, соціально-побутові відомості, які, в свою чергу, формують асоціативно-образну матрицю лінгвокультури певного народу.

Паремії зберігають у собі інформацію, яка демонструє історичний розвиток і взаємодію з іншими культурами. Наведені приклади паремій свідчать про тісне взаємопроникнення комунікативних одиниць в межах дискурсів різних народів, що сприяє збагаченню певної мови в цілому та її пареміологічного фонду зокрема. Отже, пареміологічний фонд англійської мови постійно оновлюється за рахунок утворення модифікова-

них варіантів паремій загалом та міжкультурних прецедентних феноменів зокрема.

Аналіз досліджуваної вибірки довів, що причинами модифікацій паремій є створення індивідуального авторського стилю, вираження експресивності, емоційності, тяжіння до лаконізму, а головне, модифіковані паремії покликані створювати новий сенс, необхідний для вираження квінтесенції людської думки.

Паремії здатні до трансформації, репродукції та семантичних зсувів, також їм притаманні вилучення/додавання слів чи використання елементів існуючих прислів'їв, змінюваність, динамізм та модифікація, що зумовлює появу нових конструювань.

На основі узагальнення розглянутих прикладів у царині публіцистичного дискурсу робимо висновок, що тематика паремій спрямована на огляд різних галузей життя суспільства, висвітлення морально-етичних норм, сприйняття речей, притаманне певній національності. Основними факторами виникнення модифікованих паремій у публіцистиці є стрімкий розвиток Інтернету та електронних видань, що зумовлює активізацію процесу творчого використання комунікативних одиниць, спрямованих на транслявання креативних поглядів, підходів та думок з прагматичною метою автора впливати на читача.

Проведене дослідження окреслює напрямки для подальших наукових розвідок щодо вивчення структурних та семантичних особливостей модифікованих паремій англійської мови у межах сучасного публіцистичного дискурсу на предмет зв'язку їх лексичних, граматичних та стилістичних характеристик з впливом, який вони здійснюють на адресанта у різних сферах життя. Розгляд інших текстів малої форми у процесі їхнього розвитку, трансформації та організації потребує подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків : Вища школа, 1987. 136 с.
2. Дуденко О. В. Номінативна та комунікативна природа українських паремій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2002. 19 с.
3. Епідигматичні девіації номінативних та комунікативних одиниць : наук.-досл. роб. / Кобякова І.К. та ін. Сумський держ. ун-т. Суми, 2017. 130 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/324276170>
4. Константинова А. А. Коммуникативно-прагматический потенциал пословиц и поговорок в современной англо-американской прессе : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Тула, 2007. 206 с.
5. Корень О. В. Системно-функціональні особливості англійських прислів'їв : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2000. 20 с.
6. Майтиева Р. А. Структурно-семантическая характеристика пословиц и поговорок даргинского языка в сопоставлении с английским : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Махачкала, 2011. 167 с.
7. Мірошніченко І. Г. Стильний текст в українському мас медійному дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпро, 2020. 289 с.
8. Мосейчук О. М. Публіцистичний дискурс як контекст реалізації комунікативного впливу на масового адресата. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. 2012. Вип. 65. С. 174–177.

9. Овсянко О. Л. Модифікації англійських прислів'їв у світлі синергетичної парадигми : монографія / Сумський держ. ун-т. Суми, 2020. 313 с.
10. Українська мова: енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 752 с. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmovalum.htm>
11. Хант Г. О., Разумна К. А. Лексичні та стилістичні особливості сучасного англійсько- та німецькомовного публіцистичного дискурсу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Філологія*. 2019. Вип. 1(41). С. 174–180.
12. The Electronic Dictionary. URL: <https://www.special-dictionary.com/proverbs/keywords/lettuce>
13. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/22/tuesday-briefing-why-european-leaders-dont-want-a-swiss-style-deal-for-the-uk>
14. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/books/2022/nov/23/out-of-the-blue-review-the-rise-and-fall-of-liz-truss>
15. The Phrase Finder. URL: <http://phrases.org.uk/meanings/proverbs.html>
16. The Proverb Finder. URL: <https://proverbicals.com/dreams-proverbs>

UDC 811.111'42

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.26.2.19>

DETECTING THE SCHEMATIC SEMANTIC DOMAINS OF THE IMAGE “LABYRINTH” USING A MACHINE LEARNING ALGORITHM

ВИЯВЛЕННЯ СХЕМАТИЧНИХ СЕМАНТИЧНИХ ДОМЕНІВ ОБРАЗУ «ЛАБІРИНТУ» ЗА ДОПОМОГОЮ АЛГОРИТМУ ГЛИБОКОГО НАВЧАННЯ

Stetsenko D.V.,

orcid.org/0000-0002-3698-4414

*Graduate student at the Department of English Philology,
Translation and Philosophy of Language
named after Professor O.M. Morokhovsky
Kyiv National Linguistic University*

The convergence of cognitive grammar and machine learning models to analyze fictional texts is a new synthetic approach in linguistic research. The presented article is grounded on a modern American dystopian text, “The Maze Runner” by D. Dashner. Dystopian literature is an instance of language use where the author manipulates lexical and syntactic choices to encode meanings. The paper aims to reconstruct the schematic semantic domains of the image “*labyrinth*” by discerning scaffolding lexemes and applying a deep learning model to extract word embeddings. The article studies the image “*labyrinth*” as a predication embodied by the complex conceptual matrix following the principles of cognitive grammar. The schematic semantic domains reflect essential experiences a person acquires while encountering new objects or concepts. Hence, external factors such as body changes, kinesthetic movements, and sensory exposures determine the lexemes that comprise the basic semantic domains of the image “*labyrinth*”. The article identifies the main nominal semantic domains of the image “*labyrinth*” such as the Maze, the Box, the Glade, the Cliff, Thomas, and the Grievors. These terms build a mental map in the reader’s mind and bind the prominent topological landmarks. By applying the deep learning algorithm word2vec, we further discern the top ten word embeddings that make up these domains. We analyze the grammatical categories that comprise each schematic semantic domain and check whether the model’s output can contribute to the generalized inference of the basic domains that construct the image “*labyrinth*”. The paper concludes by discussing the consistency of deep learning models with the expected output and limitations that can be traced by utilizing only a machine learning algorithm. We conclude that the deep learning approach can bring logical structure to the discerned schematic semantic domains of the image “*labyrinth*” and highlight their relations. However, the attained lexemes are sometimes not fully comprehensible and interpretable to rely on in constructing the senses of the image “*labyrinth*”.

Key words: image “*labyrinth*”, schematic semantic domain, cognitive grammar, deep learning model.

Конвергенція когнітивної граматики та моделей машинного навчання для аналізу художніх текстів є новим синтетичним підходом у лінгвістичних дослідженнях. Матеріалом статті слугує сучасний американський антиутопічний текст «Той, що біжить лабіринтом» Д. Дашнера. Антиутопічна література є прикладом використання мови, де автор маніпулює лексичними та синтаксичними засобами для кодування смислів. **Мета статті** – реконструювати схематичні семантичні домени образу «*лабіринт*», виокремивши основні лексичні одиниці та застосувавши модель глибокого навчання для виокремлення слів близьких за значенням. У статті досліджено образ «*лабіринт*» як предикацію, втілену складною концептуальною матрицею за принципами когнітивної граматики. Схематичні